

EducationLab
What works in education

Praktijkaart

Pittige jaren training

*Sociaal emotionele
ontwikkeling en gedrag*

Sanne van Wetten / Tijana Breuer / Mirte Dikmans

Universiteit Maastricht

Martin Dybdahl Jensen

Vrije Universiteit Amsterdam

Eva Naaijens / Martin Bootsma

Enigma onderwijs

Leren in de klas en thuis kan bemoeilijkt worden door gedragsproblematiek bij kinderen, zoals dwars, opstandig of agressief gedrag. Dit gedrag kan met behulp van ouders aangepakt worden. De cursus 'Het Pittige Jaren programma' (www.pittigejaren.nl) kan helpen ouders te ondersteunen in het omgaan met problematisch gedrag van hun kind.

Dit programma is de Nederlandse versie van het Amerikaanse 'Incredible Years' programma, en is erg effectief gebleken. In de cursus leren ouders tijdens groepsbijeenkomsten hoe zij met gedragsproblematiek van hun kind kunnen omgaan, door anders te reageren op hun kind.

Wat is het doel van de interventie:

- Ouders trainen in de aanpak van gedragsproblematiek bij hun kind (bijvoorbeeld dwars, opstandig of agressief gedrag)
- zodat zij het gedrag van hun kind leren begrijpen en daar zo op reageren dat het gedrag van het kind verandert
- zodat er minder problemen in de opvoeding zijn en het kind beter aan leren toekomt op school.

Voor welke groep kinderen?

- Ouders van kinderen tussen de 3 en 8 jaar oud, met bijvoorbeeld druk, dwars of opstandig gedrag.
- Ook geschikt voor ouders met lage inkomens of migratieachtergrond.

Kijk voor meer informatie op onze website:

www.education-lab.nl

Wat moet er gedaan worden?

Inventariseren

welke ouders gebaat zouden kunnen zijn bij extra ondersteuning voor de omgang met moeilijk gedrag van hun kind.

Organiseren

van groepsbijeenkomsten met ouders:

- Schema opstellen van de tijd en plaats van de bijeenkomsten.
- Informeren ouders over de training en uitnodigen om deel te nemen.

Uitvoeren

van de bijeenkomsten:

- **Onderwerpen van de bijeenkomsten:** onderwerpen die tijdens de groepssessies aan bod komen zijn bijvoorbeeld 'spelen met je kind', 'prijzen en belonen', 'grenzen stellen' en 'omgaan met ongewenst gedrag'.
- **Informatie geven:** Tijdens de bijeenkomsten wordt informatie gegeven over gedragsproblemen en hoe hiermee kan worden omgegaan.
- **Ervaringen delen:** Ook worden probleemsituaties rondom het kind besproken. Er worden ook bestaande videofragmenten van gezinssituaties bekeken, waarbij het gedrag van het kind en de reactie van de ouders centraal staat. Daarnaast wisselen ouders tip en ervaringen met elkaar uit.

Oefenen

Ouders oefenen hoe ze kunnen omgaan met moeilijk gedrag. Oefeningen worden zowel tijdens de bijeenkomsten als thuis uitgevoerd. Ouders kiezen zelf een probleem uit waarmee ze thuis aan de slag gaan.

Wat heb je hiervoor nodig?

- Training om de cursus te kunnen geven: dit programma kan door professionals na het volgen van een speciale cursus uitgevoerd worden. Professionals moeten HBO of WO geschoold zijn en beschikken over kennis van de ontwikkelingspsychologie, klinische ervaring en de juiste sociale en communicatieve vaardigheden voor de doelgroep. Meer informatie hierover kan gevonden worden op www.pittigejaren.nl. Hiervoor zullen ook financiële middelen beschikbaar moeten zijn.
- Trainingsmaterialen, zoals video's en een boek over gedragsproblematiek en hoe ouders hiermee om kunnen gaan.
- Geschikte ruimte voor de groepsbijeenkomsten

Wie voert het uit?

Getrainde professional, leerkracht of IB'er.

Hoe lang duurt de interventie?

14 of 18 weken. Iedere week een groepsbijeenkomsten van 2 uur.

Waar moet je op letten?

- In alle communicatie is het belangrijk om de grondhouding gericht op partnerschap te hanteren. Zie kaart [Contact met ouders](#).
- Ga na of er al een hulpverleningstraject gestart is voor de leerling met gedragsproblemen. Het is erg belangrijk goed af te stemmen en samen te werken binnen lopende hulpverleningstrajecten.
- Plan de bijeenkomsten op een moment die goed uitkomt voor ouders.

Welke uitkomsten kunnen we verwachten?

Op basis van onderzoek naar het Pittige Jaren programma (Menting et al., 2013) kunnen we onderstaande uitkomsten verwachten. Deze uitkomsten zijn voor kinderen en ouders die hebben meegedaan aan het programma in vergelijking met kinderen en ouders die niet hebben meegedaan aan het programma.

Uitkomsten voor leerlingen:

- Beter gedrag door minder disruptief gedrag (klein positief effect van 0,27 SD)
- Beter gedrag door meer prosociaal gedrag (klein positief effect van 0,23 SD)

Wat zijn de kosten?

De kosten van deze cursus zijn gemiddeld tot hoog te noemen. De kosten van het opstarten van het programma zijn eenmalig ongeveer 4000,- euro. De kosten per kind per cursus worden lager wanneer er meer ouders deelnemer. Wanneer er 8 ouders meedoen kost het 900,- euro en 750,- euro wanneer er 10 ouders meedoen.

Pittige jaren training: Klassenmanagement

Naast het reguliere Pittige jaren programma, is er een aanvullend programma gericht op klassenmanagement. Momenteel is het programma nog niet in Nederland beschikbaar.

Doel

Dit aanvullende programma traint leerkrachten in effectieve gedragsmanagement in de klas, proactief lesgeven, samenwerking tussen ouders en leerkrachten en methoden om emotieregulatie van leerlingen te bevorderen. Net als bij het reguliere pittige jaren programma wordt gekozen voor een gezamenlijke aanpak met de groepsleiders, waarbij gebruik wordt gemaakt van probleemoplossing, groepsondersteuning en ervaringsleren.

Duur

Het aanvullende programma bestaat uit 6 eendaagse workshops (maandelijks).

Effecten

Voor leerkrachten:

- Vermindering van harde discipline en kritiek
- Verbetering van opvoeding en beloning
- Meer consistentie en vertrouwen in eigen capaciteiten op het gebied van gedragsmanagement
- Positiever klassenklimaat

Voor leerlingen:

- Toegenomen prosociaal gedrag
- Verminderde emotionele disregulatie
- Minder storend gedrag
- Verminderde onoplettendheid
- Minder hyperactiviteit

De verbeteringen in gedrag waren het grootst voor kinderen met psychische diagnoses.

Bronnen

Voor meer informatie, zie de website van de aanbieder: www.pittigejaren.nl

Charles, J. M., Edwards, R. T., Bywater, T., Hutchings, J. (2013). Micro-costing in Public Health Economics: Steps towards a standardized framework, using the Incredible Years Toddler Parenting Program as a worked example. *Prevention Science*, 14, 377-389.

Ford, T., Hayes, R., Byford, S., Edwards, V., Fletcher, M., Logan, S., . . . Ukoumunne, O. (2019). The effectiveness and cost-effectiveness of the Incredible Years® Teacher Classroom Management programme in primary school children: Results of the STARS cluster randomised controlled trial. *Psychological Medicine*, 49(5), 828-842.

Menting, A. T. A., de Castro, B. O. and Matthys, W. (2013). Effectiveness of the Incredible Years parent training to modify disruptive and prosocial child behavior: a meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 33, 901-913.

Raver, C. C., Jones, S. M., Li-Grining, C. P., Metzger, M., Champion, K. M., & Sardin, L. (2008). Improving preschool classroom processes: Preliminary findings from a randomized trial implemented in Head Start settings. *Early childhood research quarterly*, 23(1), 10-26.

Reinke, W. M., Herman, K. C., & Dong, N. (2018). The incredible years teacher classroom management program: Outcomes from a group randomized trial. *Prevention Science*, 19, 1043-1054.

Webster-Stratton, C., & Reid, M. J. (2004). Strengthening social and emotional competence in young children - The foundation for early school readiness and success: Incredible years classroom social skills and problem-solving curriculum. *Infants & Young Children*, 17(2), 96-113.

Webster-Stratton, C., Reinke, W. M., Herman, K. C., & Newcomer, L. L. (2011). The incredible years teacher classroom management training: The methods and principles that support fidelity of training delivery. *School Psychology Review*, 40(4), 509-529.